

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА

**Факультет романо-германської філології
Кафедра педагогіки**

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-педагогічної роботи

_____
“ _____ 2020 р.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

Педагогіка вищої школи

Рівень вищої освіти	третій (освітньо-науковий)
Спеціальність	103 «Науки про Землю»
Освітньо-наукова програма	Науки про Землю

2020 рік

Робоча програма складена на основі навчальної програми з дисципліни «Педагогіка вищої школи» та згідно освітньо-наукових програм підготовки докторів філософії.

Розробники: Цокур О.С., д.пед.н., професор, зав. кафедри педагогіки.
Вейланде Л. В.-В., канд. пед. н., доцент кафедри педагогіки.

Навчальна програма затверджена на засіданні кафедри педагогіки

Протокол № 10 від “_02_” липня 2020 р.

Завідувач кафедри _____ (проф. О.С. Цокур)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Обговорено та рекомендовано до затвердження навчально-методичною комісією (НМК) факультету РГФ:

Протокол № 1 від “31” серпня 2020 р.

Голова НМК _____ Телецька Т.В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

ВСТУП

Навчальна програма нормативної навчальної дисципліни «Педагогіка вищої школи» складена відповідно до освітньо-наукової програми підготовки PhD студентів спеціальності 103 «Науки про Землю».

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою дисципліни «Педагогіка вищої школи» є теоретична підготовка аспірантів до здійснення дидактичної, науково-методичної й інноваційної організаційно-педагогічної діяльності у вищій школі шляхом формування їх інтересу, здатності й готовності до самостійного пізнання актуальних проблем теорії та перспектив розвитку вищої освіти в Україні та світі, педагогічного моніторингу й менеджменту, сучасних концепцій навчання й виховання студентів, опанування способів організації їхньої самостійно-дослідницької та науково-дослідної роботи, застосування засобів нових педагогічних підходів та освітніх технологій.

Завдання дисципліни «Педагогіка вищої школи»:

- розкрити сутність основних теоретичних концепцій і методологічних підходів, категорій і понять, закономірностей та принципів навчання і виховання студентів закладу вищої освіти;
- забезпечити практичне оволодіння аспірантами традиційних й інноваційних методів, форм та технологій навчання й виховання студентів;
- розкрити теоретичні підходи й забезпечити опанування аспірантами провідних стратегій діяльності сучасного викладача й куратора (тьютора, коуча) студентської академічної групи по формуванню соціально й професійно важливих якостей особистості;
- ознайомити з основами освітнього менеджменту й моніторингу у закладі вищої освіти;
- долучити до усвідомлення значущості педагогічних інновацій для подальшої модернізації вітчизняної вищої школи.

Процес вивчення дисципліни «Педагогіка вищої школи» спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

Загальні компетентності:

- **ЗК01.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу .
- **ЗК04.** Здатність породжувати нові ідеї (креативність).
- **ЗК05.** Здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях.
- **ЗК06** Навички міжособистісного спілкування, пов'язані з умінням взаємодіяти з іншими людьми та працювати в команді.

Спеціальні (фахові) компетентності:

- **СК02.** Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті.
- **СК06.** Здатність дотримуватись етики досліджень, а також правил академічної доброчесності в наукових дослідженнях та науково-педагогічній діяльності.

Очікувані програмні результати навчання.

Кінцеві програмні результати навчання (РН), формуванню яких сприяє навчальна дисципліна «Педагогіка вищої школи»:

- **РН02.** Глибоко розуміти загальні принципи, методи наук про Землю, методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях (у сфері геології, морської геології, палеонтології, інженерної геології та гідрогеології) та у викладацькій практиці.
- **РН04.** Грунтовне розуміння філософської методології пізнання, ключових засад професійної та наукової етики, системи морально-культурних цінностей.
- **РН10.** Уміти використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, комп'ютерні засоби та програми при проведенні наукових досліджень та в освітній

діяльності (пошук, оброблення та аналіз інформації, статистичні методи аналізу даних великого обсягу).

- **РН12.** Вміти обгрунтовано обирати та ефективно використовувати сучасні освітні технології, методи й засоби навчання у закладах вищої освіти на основі знань теоретико-методологічних основ педагогічного процесу вищої школи.

У результаті вивчення навчальної дисципліни;

аспірант повинен знати і розуміти сутність:

- актуальних проблем розвитку вищої освіти в Україні та світі, шляхів і способів оновлення змісту виховання і навчання студентів в умовах модернізації вищої освіти в контексті євроінтеграції, інтерналізації міграції, інформатизації та глобалізації суспільства;
- державних нормативних документів про освіту і вищу освіту;
- мети, завдань та тенденцій розвитку вищої освіти в Україні та світі;
- стратегічних завдань та пріоритетних напрямів модернізації та реформування національної системи вищої освіти;
- загальних основ і специфіки педагогіки вищої школи;
- методів та методики проведення наукових педагогічних досліджень в галузі дидактики вищої школи й теорії виховання студентів;
- дидактики (теорії навчання й освіти) вищої школи;
- структури освітнього процесу у вищій школі, його зміст, форми, методи і засоби;
- провідних форм організації освітнього процесу у вищій школі;
- видів навчальних занять, основ методики їх проведення;
- педагогічної інноватики в системі вищої освіти;
- сучасних вимог до професіоналізму особистості та діяльності викладача вищої школи, його ролі і місця у процесі вдосконалення освітньо-професійних програм і планів;
- мети і провідних завдань професійного виховання студентів;
- способів формування національної свідомості студентської молоді, її громадянської, гендерної, моральної та професійної культури;
- основних напрямів виховання студентів у процесі навчання та у позанавчальний час.

Аспірант повинен вміти:

- аналізувати основні нормативні та державні документи про вищу освіту та функціонування закладу вищої освіти;
- працювати з науково-педагогічними й дидактико-методичними першоджерелами;
- застосовувати отримані теоретичні знання у практиці навчання й виховання студентів;
- організовувати освітній процес у вищій школі із урахуванням традиційних та новітніх технологій навчання й виховання студентів;
- прогнозувати наслідки впровадження педагогічних інновацій у вищій школі;
- аналізувати й розробляти навчально-методичні комплекси навчальних дисциплін;
- розробляти робочі програми й силабус з дисциплін спеціалізації;
- розробляти плани-конспекти лекцій, практичних, семінарських занять для здобувачів першого й другого рівнів вищої освіти;
- складати портфоліо для навчальних тем дисциплін спеціалізації;
- проектувати й ефективно застосовувати різні способи й засоби контролю академічних успіхів студентів, а також здійснювати моніторинг якості освітнього процесу;
- забезпечувати демократичний, особистісно зорієнтований, гуманістичний стиль керівництва в сфері вищої освіти.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин, що становить 3 кредити ЄКТС.

2. Зміст навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Тема 1.1. Предмет, завдання і соціальна місія педагогіки вищої школи.

Предмет і завдання педагогіки вищої школи. Місце педагогіки вищої школи в системі педагогічних наук, її роль у процесі євроінтеграції і модернізації вищої освіти. Категорії педагогіки вищої школи: професійне виховання, вища освіта, навчання впродовж дослідження, формування і розвиток особистості студента як суб'єкта навчання та майбутнього фахівця, освітній процес, професійне самовиховання. Зв'язок педагогіки вищої школи з іншими науками: філософією, соціологією, політологією, соціальною, віковою і педагогічною психологією, логікою, інформатикою, математичною статистикою, методиками викладання навчальних дисциплін. Актуальні проблеми теорії і практики сучасної педагогіки вищої школи.

Тема 1.2. Основи наукових досліджень у галузі педагогіки вищої школи.

Методологія наукового педагогічного дослідження. Сутність поняття «методологія», «методологія педагогіки вищої школи». Етапи наукового педагогічного дослідження. Принципи наукового педагогічного дослідження. Принцип цілісного вивчення педагогічного явища чи процесу. Принцип комплексного використання методів дослідження під час вивчення проблем педагогіки вищої школи. Принцип об'єктивності. Принцип єдності вивчення і виховання особистості студента. Принцип одночасного вивчення студентського колективу і особистості. Принцип історизму. Принцип поєднання наукової сміливості з найбільшою передбачливістю. Принцип глибинного розгляду досліджуваної проблеми. Принцип педагогічної ефективності. Основні вимоги до проведення науково-педагогічного дослідження у галузі дидактики вищої школи: загальні та специфічні. Логіка наукового педагогічного дослідження. Складові елементи дослідження. Методи наукового педагогічного дослідження. Характеристика емпіричних та теоретичних методів дослідження. Методи математичної статистики. Специфіка науково-педагогічної діяльності магістранта як викладача-дослідника проблем вищої школи.

Тема 1.3. Історія і тенденції розвитку вищої освіти

Виникнення університетів в Європі в епоху середньовіччя. Модель «Підприємницького університету». Модель «Академічного університету». «Корпоративні університети». Модель «Регіонального університетського комплексу». Модель «Відкритого університету». Переваги і недоліки організації освітнього і наукового процесу у різних моделях організації університетської освіти. Системи вищої освіти в зарубіжних країнах: США, Великобританії, Німеччині, Франції, Італії та ін. Стратегічні завдання, пріоритетні напрями та основні шляхи реформування вищої освіти в Європі та світі. Перші вищі навчальні заклади в Україні: Острозька академія, Києво-Могилянська академія. Провідні класичні університети України. Історія виникнення і розвитку Новоросійського (Одеського) імператорського університету. Сучасна система вищої освіти України в умовах євроінтеграції і модернізації. Ступені і рівні вищої освіти. Специфіка класичної університетської освіти у сучасних умовах: проблеми і перспективи. Шляхи підвищення соціальної відповідальності вищої освіти України.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ТЕОРІЯ НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Тема 2.1. Специфіка організації процесу навчання у вищій школі.

Дидактика як галузь педагогіки вищої школи. Сутність процесу навчання у вищій школі, його структура і функції. Обопільний характер процесу навчання. Психолого-педагогічні основи навчально-пізнавальної діяльності студентів. Специфічні особливості сучасного процесу навчання у вищому навчальному закладі. Дидактичні моделі змісту вищої освіти. Види навчання. Особливості стандартизації і гуманізації навчання у вищій школі. Документи, що визначають зміст освіти у вищому навчальному закладі (Освітньо-професійна програма,

спеціальність, навчальний план, навчальна і робоча програма, силабус, підручник). Планування навчального процесу на факультеті, кафедрі.

Тема 2.2. Дидактичні підходи і принципи, методи і форми навчання у вищій школі

Характеристика провідних дидактичних парадигм. Компетентнісний підхід як нова парадигма вищої освіти України. Принципи навчання у вищому навчальному закладі. Методи організації навчального процесу у вищій школі. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності. Наочні методи навчання. Практичні методи навчання. Методи навчання залежно від типу пізнавальної діяльності. Методи навчання за логікою передачі інформації. Методи стимулювання обов'язку і відповідальності. Проблемне навчання у вищому навчальному закладі. Організаційні форми роботи у вищих навчальних закладах. Лекції та методика їх проведення. Функції і види лекцій у вищій школі. Оцінка якості лекції. Семінарські та практичні заняття у вищих навчальних закладах. Критерії оцінювання якості семінарських занять. Педагогічна і виробнича практика студентів. Самостійна робота студентів.

Тема 2.3. Сучасні технології навчання у вищій школі

Поняття технології і виду навчання. Характеристика технологій диференційованого, проблемного, активного, інтерактивного, евристичного, модульного навчання. Ігрові технології навчання. Інформаційні технології навчання. Особистісно орієнтований, компетентнісний, андрагогічний та контекстний підходи як концептуальна основа сучасних технологій навчання у вищій школі.

Тема 2.4. Основи педагогічного контролю та моніторингу якості освітнього процесу у вищій школі

Поняття педагогічного контролю у вищих навчальних закладах, його мета і провідні функції. Основні форми і види контролю знань, умінь, навичок студентів. Вимоги до оцінки знань і предметних компетенцій студентів. Тестування. Методи контролю і самоконтролю ефективністю навчально-пізнавальної та самостійно-дослідницької діяльності студентів. Моніторинг якості освітніх досягнень студентів та професійної діяльності викладачів.

Тема 2.5. Студент як суб'єкт навчання і здобувач вищої освіти

Закономірності розвитку і формування особистості студента як суб'єкта навчальної діяльності, наукового й професійного пізнання. Особливості адаптації студентів до навчання у вищому навчальному закладі. Характеристика студентства як специфічної вікової та соціальної групи. Типологія студентів. Програма і методика вивчення особистості студента та колективу академічної групи. Індивідуальні особливості, гендерні й соціальні характеристики студентів та їх урахування в освітньому процесі вищої школи. Технологія розробки індивідуального освітнього маршруту студента.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3.

ТЕОРІЯ ВИХОВАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Тема 3.1. Специфіка організації процесу виховання у вищій школі

Поняття виховання, професіоналізації і соціалізації студентів. Мета і провідні завдання національного виховання студентів у вищому навчальному закладі. Основні напрями виховання студентів у процесі навчання та позанавчальній діяльності вишу. Позааудиторна виховна робота студентів. Студентське самоврядування і його роль у вдосконаленні виховної і культурно-дозвілєвої діяльності студентів.

Тема 3.2. Принципи, методи і форми виховання у вищій школі

Принципи соціального, наукового й професійного виховання студентської молоді. Характеристика традиційних та інноваційних форм і методів виховання студентів у вищому навчальному закладі. Провідні види і технології виховання студентів: правове, громадянське, полікультурне, гендерне, моральне, естетичне, валеологічне, професійне. Професійне самовиховання.

Тема 3.3. Виховна робота куратора академічної групи

Статус куратора у вищому навчальному закладі. Роль та функції куратора академічної студентської групи. Особливості й напрями виховної діяльності куратора академічної групи як

тьютора, фасилітатора, медіатора культур. Планування виховної роботи куратора академічної групи. Критерії й моніторинг ефективності виховної роботи куратора зі студентами.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4.

ТЕОРІЯ ПЕДАГОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Тема 4.1. Концептуальні засади педагогічного менеджменту у вищій школі

Мета, провідні напрями й головні завдання діяльності вищого навчального закладу. Правовий статус вищого навчального закладу у сфері вищої освіти й науково-освітніх послуг. Рівні акредитації вищих навчальних закладів в Україні. Типи вищих навчальних закладів. Теорія і практика педагогічного менеджменту у системі вищої освіти. Принципи, структура і специфіка педагогічного менеджменту у класичному університеті.

Тема 4.2. Специфіка науково-педагогічної діяльності викладача вищої школи як менеджера освітнього процесу

Викладач вищої школи як суб'єкт науково-педагогічної й дидактичної культури та організатор навчально-виховного процесу. Науково-педагогічна діяльність викладача вищої школи, її структура та моделі здійснення. Типологія стилів викладацької діяльності викладача вищої школи. Імідж викладача вищої школи. Модель професійної компетентності викладача вищої школи як менеджера науково-освітньо-виховного процесу. Моніторинг якості професійної діяльності викладача. Професійна етика й педагогічна деонтологія, акмеологічні аспекти професійно-особистісного розвитку викладача вищої школи.

Тема 4.3. Система організації науково-методичної роботи у вищій школі

Зміст, функції, провідні напрями науково-методичної роботи сучасного вищого навчального закладу. Форми і методи науково-методичної роботи викладача у вищому навчальному закладі.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 5. ТЕОРІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ІННОВАТИКИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Тема 5.1. Інновації в системі вищої освіти. Сутність педагогічної інноватики у вищій школі. Шляхи оновлення, реформування й модернізації системи вищої освіти в Україні.

Тема 5.2. Викладач вищої школи як суб'єкт інноваційної педагогічної діяльності

Поняття інноваційної педагогічної діяльності викладача вищого навчального закладу. Сутність і структура інноваційної педагогічної діяльності викладача як суб'єкта дидактичної культури. Чинники формування готовності майбутніх викладачів до інноваційної педагогічної діяльності у вищій школі.

3. Рекомендована література

Основна

Законодавчі і нормативні документи

1. Закон України «Про освіту» URL: vnz.org.ua/zakonodavstvoosvitu.
2. Закон України «Про вищу освіту» URL: vnz.org.ua/zakonodavstvo/111-zakon-ukrayiny-pro-vyschu-osvitu.
3. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 01.07.2014 №1556-VII.
4. Концепція розвитку педагогічної освіти: Затверджено Наказом Міністерства освіти і науки України від 16 липня 2018 р. № 776.
5. Концепція підготовки фахівців за дуальною формою здобуття освіти: Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2018 р. № 660-р.
6. Концепція національної системи кваліфікацій. К., 2013.
7. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року: Указ Президента України від 25 червня 2013 р. № 344.
8. Положення про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту). Постанова КМ України від 20.01.1998 р. № 65. *Офіційний вісник України*. 1998. №3. С.202-207.

9. Постанова КМ України від 29.04.2015 № 266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти».
10. Про Державну національну програму «Освіта» («Україна XXI століття») : Постанова Кабінету Міністрів України No 896 від 03. 11.2004 р.
11. Про затвердження Національної рамки кваліфікацій України: Постанова КМ України N1341 від 23.11.2011 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main/1326289476970265/page5>
12. Про затвердження Положення про державний вищий заклад освіти : Постанова Кабінету Міністрів України N 1074 від 5.09.1996 р.
13. Про Національну доктрину розвитку освіти : Указ Президента України N 347/2002 від 17.04.2002 р.
14. Про організацію навчального процесу в кредитно-модульній системі підготовки фахівців: Тимчасове положення // Наказ МОН України від 23.01.2004. №48.
15. Про Положення про національний заклад (установу) України : Указ Президента України N 1334/2004 (1334/2004) від 02.11.2004 р.
16. Указ Президента України «Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» від 25 червня 2013 року.

Підручники та навчальні посібники

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України: Історія. Теорія: Підручник для студентів, аспірантів та молодих викладачів вищих навчальних закладів. К.:Либідь, 1998. 554 с.
2. Артемова Л.В. Педагогіка і методика вищої школи: Навч.- метод. посіб. К.: Кондор, 2008. 272 с.
3. Барановська Л.В. Педагогіка та психологія вищої школи:навч.посб. К.: НАУ, 2015. 240с.
4. Вейланде Л.В.-В. Педагогіка і психологія вищої школи. Практикум. О.: ОНУ, 2018. 122 с. Ел. вер.
5. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи : підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. К. : Центр навч. літератури, 2006. 384 с.
6. Кнодель Л. В. Педагогіка вищої школи : посіб. для магістрів. К.: Вид. Паливода А.В., 2008. 136 с.
7. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник. К.: Знання, 2005. 486с.
8. Кудіна В.В., Соловей М.І., Спіцин Є.С. Педагогіки вищої школи. К.: Ленвіт, 2007.
9. Мороз О. Г. Педагогіка і психологія вищої школи : навч. посіб. К.: НПУ, 2003. 267с.
10. Педагогика и психологиявысшейшколы : учеб. пособие для вузов / отв. ред. М.В.Буланова-Топоркова. Ростов н/Д: Феникс, 2002. 544 с.
11. Педагогика и психологиявысшейшколы: Учеб. пособ. для студ. и аспирантоввузов / Под ред. С.И.Самыгина. Ростов-на-Дону: Феникс, 1998. 544 с.
12. Приходько М.І. Педагогіки вищої школи: курс лекцій для магістрів. Запоріжжя ЗДУ, 2001. 150 с.
13. Туркот Т.І. Педагогіка вищої школи: Навч. посібник. К.: Конкор, 2011. 628 с.
14. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи : навч. посібник. К.: "Академвидав", 2006. 352 с.
15. Хрестоматія з педагогіки вищої школи : навч. посібн. / за заг. ред. В. І. Лозової. Х.: Віровець А.П. "Апостроф", 2011. 408 с.
16. Цокур О.С. Педагогіка вищої школи: навч.-метод. посібник. Одеса: ОНЮА, 2002. Вип. 1. Основи наукового педагогічного дослідження. 84 с.
17. Цокур О.С. Педагогіка вищої школи: навч.-метод. посібник. Одеса: ОНЮА, 2002. Вип. 2. Педагогічний менеджмент. 81 с.
18. Цокур О.С. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / під ред. З.Н. Курлянд. 3 вид. К.: Знання, 2009. Р. 1.3.1-1.3.5; 4.4. С. 127-158; С. 256-274.
19. Цокур О.С. Основи гендерного виховання. Хрестоматія навчальних програм з проблем гендерного розвитку. К.: ПЦ «Фоліант» /під. ред. К.М.Левківського, 2004. С. 147-171.
20. Цокур О.С. Основи гендерного виховання. Гендерний розвиток (конспекти лекцій). К.: ПЦ «Фоліант» /під. ред. К.М.Левківського, 2005. С. 124-187.

21. Чернілевський Д.В., Томчук М.І. Педагогіка та психологія вищої школи: навч. посібник. Вінниця: «Україна», 2006. 402 с.
22. Шарипов Ф.В. Педагогика и психология высшей школы: учеб. пособие. М.: Логос, 2012. 448 с.
23. Щоденник з науково-педагогічної (асистентської) практики / Упор. О.С.Цокур. Одеса, 2018. 30 с.

Додаткова

1. Андреев А.А. Педагогика высшей школы. Новый курс. М.: Московский международный институт эконометрики, информатики, финансов и права, 2002. 264 с.
2. Вдовюк В.И., Фильков С.М. Основы педагогики высшей школы в структурно-логических схемах: Учебное пособие. М.: МГИМО (У) России, 2004. 67с.
3. Егоров В.В., Скибицкий Э.Г., Храпченков В.Г. Педагогика высшей школы: учебное пособие. Новосибирск: САФБД, 2008. 260с.
4. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи / під заг. ред. О. В. Овчарук. К.: К.І.С., 2004. 112 с.
5. Компетентнісний підхід у вищій освіті: світовий досвід / Укл. Антонюк Л.Л., Василькова Н.В. та ін. К.:КНЕУ імені Вадима Гетьмана, 2016. 61 с.
6. Мачинська Н.І., Стельмах С.С. Сучасні форми організації навчального процесу у вищій школі: навчально-методичний посібник. Львів: ЛДУВС, 2012. 180 с.
7. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі: Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2007. 232 с.
8. Пионова Р.С. Педагогика высшей школы: учебное пособие. Мн.: Университетское, 2002. 256с.
9. Слєпкань З. І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі : навч. посіб. К. : Вища шк., 2005. 239 с.
10. Смолкина А.М. Методы активного обучения: науч.-метод. пособие. М.: Высшая школа, 1991. 176 с.
11. Тернопільська В.І. Довідник з виховної роботи зі студентами / В.І.Тернопільська, Т.В.Коломієць, І.О.Піонтківська. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2014. 264 с.
12. Хуторской А.В. Современная дидактика: Учебник для вузов. СПб: Питер, 2001. 544 с.
13. Університетська педагогічна освіта: історія, теорія і перспективи розвитку в умовах глобалізації: Кол. монографія / під. ред. проф. Цокур О.С. Одеса: ФОП Бондаренко О.М., 2018. 150 с.
14. Чинники актуалізації проблеми освіти дорослих в Україні та світі в умовах розвитку інформаційного суспільства: матеріали наук. конф. / під. ред. проф. Цокур О.С. Одеса: ФОП Бондаренко, 2019. С. 49-53.

Електронні інформаційні ресурси

1. <http://www.mon.gov.ua>– Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України;
2. <http://nbuv.gov.ua/>– Сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського;
3. <http://www.dnpb.gov.ua/>– Сайт Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського;
4. <http://www.osvita.org.ua/>– Освітній портал – освіта в Україні, освіта за кордоном;
5. <http://ostriv.in.ua/>– Освітній шкільний інтернет-портал «Острів знань»;
6. <http://www.gumer.info/>– Библиотека Гумер – гуманитарные науки.
7. <http://erasmusplus.org.ua/2014-05-30-14-56-19/prezentatsii/category/3-materialy-natsionalnoi-komandy-ekspertiv-shchodo-zaprovadzhennia-instrumentiv-bolonskoho-protsesu.html?start=20>
8. <http://onu.edu.ua>
9. Портал Prometheys

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання - залік.

5. Методи діагностики успішності навчання

Поточне опитування і тестування знань аспірантів під час лекційних та практичних занять, оцінювання якості виконання ними завдань для самостійної роботи, індивідуальне самостійне завдання, зокрема експрес-опитування, індивідуальне опитування, фронтальне опитування, захист індивідуального самостійного завдання та портфоліо (робоча програма навчальної дисципліни, план-конспект лекції з використанням освітньої технології, план-конспект практичного заняття з комплектом дидактичних матеріалів, план-сценарій виховного заходу).